

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060210

DOM
2014-02-18
Stockholm

Mål nr
M 8124-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-08-14 i mål nr M 1711-13, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Värmlands län

MOTPARTER

1. Stadsbyggnadsnämnden i Karlstads kommun

2. Trivselhus AB

Ombud: P N

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheterna X och Y i Karlstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom såvitt avser första stycket i domslutet och fastställer Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 2013-04-08 (dnr. 526-7017-2012) i den delen.

Dok.Id 1126436

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva första stycket i mark- och miljödomstolens domslut och fastställa länsstyrelsens beslut i den delen.

Stadsbyggnadsnämnden i Karlstads kommun (nämnden) och **Trivselhus AB** har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan hänvisat till vad som anförts vid mark- och miljödomstolen och har därutöver anført i huvudsak följande. Det föreligger inte något sådant särskilt skäl som får beaktas vid prövningen av en fråga om strandskyddsdispens. Bollplan och lekplats måste rimligen kunna placeras utanför strandskyddat område. Det hade t.ex. varit möjligt att i detaljplanen avsätta mark för dessa anläggningar i något av de områden som i gällande plan har avsatts för bostäder. Alternativa placeringar av dessa anläggningar har inte utretts tillräckligt.

Nämnden har hänvisat till vad som anförts vid länsstyrelsen.

Trivselhus AB har i huvudsak åberopat samma omständigheter som vid mark- och miljödomstolen, med bl.a. följande tillägg och förtydliganden. På sträckan förbi Kartberget finns redan en välanvänd gång- och cykelväg helt nära älvstranden. Att ytterligare utveckla denna del av älvstråket för allmänhetens rekreation är ett sätt att öppna för ökad användning. Att placera parkområdet utanför strandskyddsområdet skulle innebära att parken blev en del av bostadsbebyggelsen. Det finns dessutom upplevelsekvalliteter i älvens närhet som saknas högre upp i terrängen och ett betydligt högre attraktionsvärde för allmänhetens friluftsliv än i andra delar av det aktuella planområdet. Strandskyddets syften tillgodoses vid anläggandet av parkstråket. Inga utpekade värdefulla biotoper eller naturområden berörs. Det planerade parkområdet kommer att ha en varierad karaktär och kan därmed inhysa olika typer av livsmiljöer

för växter och djur. I detaljplanen anges även ett område för dagvattendamm som bidrar till den biotopsmässiga variationen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det område där bollplan och lekplats m.m. är avsedda att anläggas ligger inom strandskyddat område enligt 7 kap. 13 och 14 §§ miljöbalken.

Av 7 kap. 15 § miljöbalken framgår bl.a. att det inom ett strandskyddsområde inte får utföras anläggningar eller anordningar, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt och att åtgärder inte får vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Av 7 kap. 18 b § miljöbalken följer att dispens kan medges från strandskyddet om det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl får endast de i 7 kap. 18 c § miljöbalken uppräknade skälen beaktas. Särskilda skäl kan föreligga bl.a. om det område som dispensen avser behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (5).

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att de planerade anläggningarna kräver strandskyddsdispens. För att dispens ska kunna ges krävs att det finns särskilda skäl. Även om en bollplan och en lekplats m.m. som är avsedda för allmänhetens nyttjande och rekreation kan anses ha ett visst allmänt intresse är det på intet sätt visat att detta intresse inte skulle kunna tillgodoses utanför strandskyddsområdet. Särskilda skäl för att ge dispens finns därför inte. Mark- och miljödomstolens dom såvitt avser första stycket i domslutet ska därför upphävas och länsstyrelsens beslut i den delen fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal, Henrik Runeson och Åsa Marklund Andersson, referent, samt f.d. miljörådet Sven Bengtsson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-08-14
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 1711-13

KLAGANDE
Trivselhus AB

Ombud: P N

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Värmlands län

2. Stadsbyggnadsnämnden i Karlstads kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 8 april 2013 i ärende nr 526-7017-2012,
se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheterna X och Y, Karlstads kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut vad avser strandskyddsdispens för anläggande av bollplan och lekplats mm. och fastställer stadsbyggnadsnämndens beslut i den delen (punkt 1 andra delen).

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 240939

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 09:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Karlstads kommun beslutade den 24 oktober 2012, § 11 b, att medge Trivselhus AB strandskyddsdispens för anläggningar, gator, trädfällning samt stubbrytning på fastigheterna X och Y, det s.k. Kartberget, enligt följande.

1. Dispens i efterhand från strandskyddet för trädfällning och stubbrytning samt dispens för anläggande av bollplan, lekplats mm. inom område för park (PARK₁ i gällande detaljplan) enligt 7 kap. 18 b § punkt 5 miljöbalken.
2. Dispens från strandskyddet för anläggande av fördröjningsdamm för dagvatten inom område för park (PARK₁ i gällande detaljplan) samt VA-ledningar, anläggande av lokalgata och tillfart till fastigheten Z enligt 7 kap. 18 b § punkt 3 miljöbalken.
3. Dispens i efterhand från strandskyddet för trädfällning och stubbröjning inom den mark som inte är planlagd (mellan östra vägen och parkområdet vid stranden) enligt 7 kap. 18 b § punkt 5 miljöbalken.
4. Dispens från strandskyddet för terrassering inom den mark som inte är planlagd (mellan östra vägen och parkområdet vid stranden) enligt 7 kap. 18 b § punkt 5 miljöbalken.
5. Som villkor för lämnad dispens gäller att all mark ska vara tillgänglig för allmänheten.

Länsstyrelsen i Värmlands län beslutade den 8 april 2013 att upphäva punkterna 1 och 3 i nämndens beslut.

YRKANDEN M.M.

Trivselhus AB har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att nämndens beslut om dispens ska fastställas. Bolaget har anfört bland annat följande som grund för sitt yrkande: Syftet med detaljplanens förslag till anläggande av parkmark med lekplats och bollplan mm. längs älven är att öka friluftslivsvärdena och allmänhetens tillgänglighet till det aktuella området. Eftersom området ska användas för närrekreation såväl av boende inom planområdet som i närområdet, har annan lokalisering bedömts som orimlig. De upplevelsekväligheter som finns i älvens närhet ligger till grund för parkstråkets lämplighet både för närrekreation och som del i ett mer övergripande gång- och cykelstråk längs älven. Utvecklingen av

älvstråket är en del i Karlstads tätortsutveckling som långsiktigt kommer att ge fördelar för samhället.

Vad gäller trädavverkningen har Trivselhus och kommunens naturvårdshandläggare under arbetet med detaljplanen samrått på plats och därvid gjort bedömningar av den vegetation som fanns i det aktuella området. Av kommunens tillsynsrapport framgår att avverkningarna som skett har gjorts enligt detaljplanen. För att kunna anlägga det parkstråk med bollplan, lekplats m.m. som detaljplanen redovisar, behöver ytorna iordningställas på ett sätt som inte går att förena med att bevara större delen av vegetationen. Länsstyrelsen har inte under detaljplaneprocessen framfört synpunkter på parkstråket. Förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet har inte påverkats av den utförda trädfällningen och förbättras om de åtgärder utförs som strandskyddsdispens söks för (anläggande av parkstråk). Livsvillkoren för växt- och djurliv har påverkats av de utförda avverkningarna, men inte väsentligt försämrats. Det berörda området utgörs av igenväxt f.d. inägomark och den nu avverkade vegetationen utgjordes, enligt nämnda tillsynsrapport, framförallt av ca 80-årig granskog. I Naturvårdsverkets handbok 2009:4, ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning”, avsnitt 5.6.3 Områden och naturtyper med lägre värde för strandskyddets syften listas bl.a. barrskogar utan lång kontinuitet, granplanteringar samt nedlagd åkermark som exempel på naturtyper som "kan vara mindre skyddsvärda med hänsyn till djur- och växtlivet samt friluftslivet". Kommunens inventeringar under planarbetet har heller inte visat på några särskilda naturvärden inom det planerade berörda området. Trivselhus bestrider inte kommunens och länsstyrelsens slutsats att strandskyddsdispens borde ha sökts innan avverkningen utfördes. I den situation som nu uppstått vill dock Trivselhus framhäva att ett upphävande av kommunens beslut om strandskyddsdispens inte förbättrar miljösituationen i sak inom det berörda området. Vegetationen är redan avverkad. Ett fortsatt förverkligande av detaljplanens markanvändningsförslag förbättrar däremot situationen. De planerade åtgärderna (anläggande av parkstråk längs stranden) ligger i linje med strandskyddslagens syfte att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till det berörda strandområdet och kan även stärka strandskyddets syfte att bevara goda livsvillkor

för djur- och växtlivet på land och i vatten genom en medvetenhet om dessa aspekter i den landskapsarkitektoniska gestaltningen av området. Nu finns möjligheter att vid gestaltningen av parkområdet, särskilt genom val av vegetationstyper och -arter, skapa en större diversitet än i den vegetation som avverkades. Därmed skulle naturvärdena inom det berörda området utvecklas snarare än minska till följd av åtgärderna.

Stadsbyggnadsnämnden i Karlstads kommun har vidhållit sitt beslut.

Länsstyrelsen i Värmlands län har vidhållit sitt beslut och därutöver anfört i huvudsak följande: Det som anförs i överklagandet synes ta sikte enbart på den planlagda delen av det område som har avverkats (första punkten i nämndens beslut). Strandskyddsdispens får inte ges i strid med en detaljplan; små avvikelser får göras om syftet med planen inte motverkas (2 kap. 6 § miljöbalken). En detaljplan kan inte åberopas som ett skäl för att medge strandskyddsdispens. Enligt länsstyrelsens uppfattning hade det varit fullt möjligt att anlägga ett trevligt parkområde utan att ta ned träd i den omfattning som har skett. Områdets friluftsvärden har inte ökat genom trädavverkningen. Att avverkningen skedde innan strandskyddsdispens medgavs har saknat betydelse för länsstyrelsens bedömning i det överklagade beslutet. Det kan dock inte komma ifråga att vara mindre restriktiv vid medgivande av strandskyddsdispens på grund av att åtgärden genomförs innan dispens söks. Samma bestämmelser gäller oavsett när åtgärden genomförs. Vad gäller områdets naturvärden är strandskyddet generellt och gäller således för all skog inom strandskyddat område. Lagstiftaren anser att all sådan skog förtjänar ett särskilt skydd.

Trivselhus AB har i genmäle anfört bland annat följande: Enligt länsstyrelsen har områdets friluftslivsvärden inte ökat genom den trädavverkning som genomförts. Det är dock först i nästa steg, i och med anläggandet av parken, som friluftslivsvärdena och allmänhetens tillgänglighet till det berörda området kommer att öka.

Enligt Trivselhus mening har kommunen i sin planering av det berörda området, såsom del av ett sammanhängande parkstråk längs älven, visat att det rör sig om ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området.

Länsstyrelsen betonar i sitt yttrande att strandskyddet gäller all skog inom strandskyddat område. Trivselhus är medvetna om att området omfattas av strandskydd, men ville med överklagandet hävda att av kommunen lämnad dispens är förenlig med strandskyddets syften. Länsstyrelsens uppfattning är att det hade varit fullt möjligt att anlägga ett trevligt parkområde utan att ta ner träd i den omfattning som har skett. Trivselhus vill erinra om att en del av den mark som dispensen omfattar är detaljplanelagd som parkmark och att länsstyrelsen inte hade några synpunkter på detta i sina yttranden över detaljplanen under planprocessen. Planläggning som parkmark innebär, till skillnad från planläggning som naturmark, att området avses ha en anlagd karaktär. Trivselhus vill även förtydliga att det som sägs om samråd på plats mellan kommunens naturvårdshandläggare och Trivselhus gäller även den icke planlagda mark som omfattas av strandskydd och där avverkning skett. Trivselhus och kommunens naturvårdshandläggare gjorde under detaljplanearbetet bedömningar av den vegetation som fanns och kom därvid fram till att den remsa av skog som skulle bli kvar, efter att avverkning skett på den mark där strandskyddet upphävs i detaljplanen, skulle löpa stor risk att blåsa ner med risk för personsador. Skogen ifråga var hög och tätvuxen och utgjordes framförallt av ca 80 år gamla granar. Granen har ett relativt ytligt rotsystem och när en smal remsa friställs på det sätt som det skulle bli fråga om, är risken stor för att träden blåser ner. Även en representant för Sveaskog gjorde samma bedömning vid platsbesök på Kartberget.

DOMSKÄL

Dispens i efterhand för trädfällning och stubbröjning

Mark- och miljööverdomstolen har flera gånger (bl.a. i målen M 639-12 och M 804-13) prövat frågor om strandskyddsdispens för redan utförda åtgärder. Det är därmed inte i sig omöjligt att bevilja strandskyddsdispens för en redan utförd åtgärd. Den praxis som finns på området gäller framförallt olika typer av byggnader som uppförts utan att dispens söktes. I dessa fall då prövningen gällt en byggnad har det varit

möjligt att, om dispens inte medges, förelägga ägaren att återställa området genom att ta bort den byggnad som olovligen uppförts, så att platsen i allt väsentligt överensstämmer med hur det såg ut innan åtgärden vidtogs.

För att en ansökan om dispens i efterhand ska vara meningsfull måste den hänföra sig till tiden innan överträdelserna skedde. I det nu aktuella fallet har skogsområden med uppvuxen skog avverkats. Att återställa området till den naturtyp som förelåg innan avverkningen låter sig inte göras inom en överskådlig framtid. Det är förvisso möjligt att återplantera skogen, men det kommer att dröja många år innan en eventuell återplantering nått samma ålder som den befintliga skogen och därmed även motsvara den naturtyp som fanns innan avverkningen skedde. Fråga huruvida strandskyddsdispens i efterhand kan beviljas eller inte saknar därför betydelse. Det finns därför inte skäl att i efterhand meddela dispens för den redan utförda åtgärden och överklagandet ska därför avslås i denna del.

Dispens för anläggande av bollplan och lekplats mm.

Det parkområde med bollplan och lekplats mm. som planeras kommer att förete alla likheter med en allmän plats för rekreation. Domstolens bedömning är att inte heller de som inte känner till förhållandena på platsen skulle uppleva den som privatiserad av planerade anläggningar. Domstolen finner sammantaget att det enskilda intresset i detta fall väl sammanfaller med det allmänna och att det således finns skäl att medge dispens från strandskyddet för aktuell bollplan och lekplats mm. Bolagets överklagande ska därför bifallas i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 4 september 2013.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.